

VERSCHENEN

Geloven in Gent. Plaatsen van het religieuze verleden.

Drieëndertig sites getuigen in Gent van de geloofspraktijk van de Gentenaars. Het gaat om kerken en abdijen maar ook om privéplaatsen van katholieke cultuur, zoals krantenredacties, gildehuizen, heilige grotten, kastelen, wijken, ziekenhuizen, hotels en markante particuliere woningen. Alle getuigen ze van wat het geloof in de stad tot stand heeft gebracht. Gebouwen als trofeeën, relictten als symbolen, plekken als littekens. De lectuur van deze plekken van het religieuze verleden is echter vervaagd onder invloed van de secularisering van de samenleving. In dit boek - een initiatief van prof. dr. em. Marcel Storme - worden ze omkleed met nieuwe fotografie en voorzien van historische essays geschreven door een equipe auteurs omkaderd en begeleid door de Vakgroep Geschiedenis van de Universiteit Gent.

Het boek wordt uitgegeven door Academia Press, telt 304 pagina's en kost € 34,99. (ISBN 978 90 382 2542 5) (www.academiapress.be)

Tussen burgerpak en blauwkiel. Sociaal-liberalen te Gent, 1789-1914

Em. prof. Guy Schrans schreef een zeer lezenswaardig werk dat opheldering brengt over het vaak verkeerd begrepen liberalisme. In de 19de eeuw was het liberalisme een progressieve en optimistische beweging. Een vooruitstrevende doctrine die uitgaande van de Verlichtingsidealen opkwam voor de vrijheid en zelfbeschikking van alle mensen. Een maakbare samenleving waarin ook de ontvoogding en het welzijn van de arbeidersbevolking gerealiseerd zouden kunnen worden. De auteur doorloopt de 19de eeuw aan de hand van het Janusgezicht van het liberalisme, dat het resultaat was van het bestaan van twee vleugels binnen de liberale partij. Sociaal-radicalen versus economisch-dochtrinairen, zegge min of meer middenklasse versus hogere burgerij. Ondanks de vele sociale initiatieven domineerde nagenoeg de gehele 19de eeuw het doctrinaire liberalisme. In twintig hoofdstukken worden alle aspecten uitvoerig behandeld: het liberalisme van de eerste democraten, de liberale leerstellingen, arbeider zijn in Gent, arbeider zijn onder Willem I, kosteloos volks-onderwijs, sociaal-culturele verenigingen, de denktanks, liefdadigheid, liberale coöperatieven en ziekenfondsen, volksgezondheid, huisvesting, pensioenen, werkloosheid, liberale vakbond, algemeen stemrecht, dissidenten, schakeringen van blauw. De auteur vindt dat dit basiswerk bij ieder van ons in de bibliotheek dient te staan en u hoeft het niet geheel uitgelezen te hebben.

Daarom brengt de auteur in het 20ste hoofdstuk een “eindnoot voor de gehaaste lezer”. Enkele fundamentele vaststellingen uit het boek staan samen- gebald op een één-paginaspiekblad.

Het boek telt 300 pagina's en is te koop tegen € 25,00 (+ € 5 verzendkosten per boek) in het Liberaal Archief, Kramersplein 23, Gent. Abonnees van Ghendtsche Tydinghen kunnen het boek aankopen tegen de speciale prijs van € 20,00.

De Orpheus van Geo Verbanck

Naar aanleiding van de bruikleen van een levensgroot beeld van Orpheus, in 1948 gemaakt door de Gentse beeldhouwer Geo Verbanck, aan de bibliotheek van het Koninklijk Conservatorium, brengt de Stichting Geo Verbanck een kleine monografie uit over de verschillende Orpheusbeelden die Geo Verbanck ooit in zijn loopbaan maakte.

Het oudste beeld dateert van 1909 en maakte Verbanck tijdens de prestigieuze kunstwedstrijd, gekend als de Prijs van Rome. Daarmee werd hij tweede gerangschikt en kreeg hij een gouden eremedaille. Een verkleinde kopie ervan is te zien in het Gentse Museum voor Schone Kunsten. Andere uitbeeldingen van Orpheus door Geo Verbanck kan men zien in Lokeren, Brussel en Leuven. Van elke creatie schetst auteur Anthony Demey, die niet aan zijn proefstuk toe is, de gehele context en geeft hij een kunsthistorische duiding. Het boekje eindigt met een overzicht van de belangrijkste werken van Geo Verbanck in de Gentse stadskern. En voor anderstaligen is er ook een samenvatting in het Frans en in het Engels opgenomen. Prachtige, professioneel gemaakte foto's illustreren het geheel, dat stijlvol is vormgegeven door de Gentse firma Graffito, bekend om zijn uitgaven van kunstboeken.

De monografie De Orpheus van Geo Verbanck door Anthony Demey (A5-formaat, 64 pp.) kan voor slechts € 10,00 (+ verzendingskosten) worden besteld bij de Stichting Geo Verbanck (Max Temmermanlaan 34, 2920 Kalmthout; e-mail: autrique@glo.be). Een spotprijs voor dit waardevolle boekje! (www.geoverbanck.be)

LEZERS AAN HET WOORD

Marie-Jeanne Desmet bezorgt ons een correctie over de **Rasphuisbrug**. Aan haar bijdrage 'Ik stond voor de brug!' verschenen in GT 2015 nr. 3 voegde de redactie een zinnetje toe dat een verkeerde voorstelling van zaken kan geven: 'Voor een goed begrip; het voetgangersbrugje bij het Boerekot over de Coupure tussen de Theresianen - en de Ekkergermstraat bestond niet in die tijd' (in de jaren dertig). Dat is juist, maar er lag wel een andere brug, meer bepaald een draaibrug, compleet met brugwachter en al. Ze gaf recht op het prison uit. De jongedame die vanuit de 'Visitatie' school om haar handschoentjes gestuurd werd naar haar huis net over de brug, moest wachten als de die bij het terugkeren open gedraaid was. Over die brug, gebouwd in 1781 en vernield tijdens wereldoorlog II, zie M. Labyn in GT 1987 (jg. 16) nr. 6, p. 317-319.

Guy Beyaert geeft enkele interessante aanvullingen bij het artikel over de **Rodekerelsstraat**: Hij meent zich te herinneren dat men in de streek van Maldegem destijds (nu nog?) een pyjama een slaapkerel noemde. Ook in Parijs droegen sommige kinderen een 'rode kerel'. Daar bestaat namelijk een 'Marché - des - enfants - rouges' Die is gelegen in het 3de arrondissement, 39 rue de Bretagne. Zeker het bezoeken waard. Hoort bij de oudste markten van Parijs! Wellicht sinds de jaren 1600?

Rosa De Vriendt – Mores is, onder meer via familiebanden, goed op de hoogte van de geschiedenis van de **Désiré Fiévéstraat** met het huis De Baerdemaecker beschreven in GT 2015 nr. 6. Ze bezorgt ons volgende aanvullingen en correcties bij de uiterst beknopte beschrijving van deze straat in 'De Historische Persoonsnamen der Straten van Gent' (V. Fris, Gent, Volksdrukkerij, 1922, p. 49). De gemeenteraad besliste op 27 aug. 1857 deze straat Fiévéstraat te noemen. Die was niet door Désiré Fiévé aangelegd maar tien jaar eerder (1847) door diens vader Marcellin doorheen de familie - eigendom. In het begin van de jaren 1800 was Marcellin als timmerman vanuit Wevelgem naar Gent uitgeweken samen met een zuster en nog drie broers, waaronder Pierre, vader van de gekende Isidore Fiévé – Dutry. Met behulp van een lening kon Marcellin een stuk meers kopen op Nieuwland om een houtzagerij op te richten dicht bij de aanvoerhaven van hout. Hij maakte de plannen op voor de eerste stoomhoutzagerij in België. Ze werd gerealiseerd door Em. Van den Kerckhove, destijds gevestigd aan de Coupure, waar nu de Papegaaistraat ein-

digt. De nieuwe straat had dus eigenlijk naar de verdienstelijke initiatiefnemer Marcellin moeten heten, en niet naar diens erfgenaam Désiré. Meer over deze figuren en hun bedrijf in een UGent scriptie uit 1999 'Leven van Hout' (promotor G. Deneckere, voorlopig nog niet digitaal beschikbaar).

Verdere reacties van **Willy Rouquart** op het artikel over de **Voetweg en Overpoort** (GT 2015 nr. 2) verschijnen in dit nummer als aparte bijdragen.

VRAGEN BIJ 'T VLIAGERKE

Op Wikipedia, versie september 2015, lezen we

't Vliegerke is een Gents volkslied, in 1971 vereeuwigd door Walter De Buck. De melodie is dezelfde als in het lied 'Das war in Schöneberg, im Monat Mai' uit de operette 'Wie einst im Mai' van Walter Kollo (1913). De tekst werd vermoedelijk geschreven door Karel Waeri (Noot van de redactie. Dat kan niet: Karelke stierf in 1898). Andere bronnen schrijven de tekst toe aan Apollinaire Lienart, een Gentbrugs dichter/songwriter die veelvuldig gebruik maakte van gekende melodieën uit operettes om er nieuwe, volkse teksten op te schrijven. Het lied is uitgegroeid tot een traditional die onder meer door Gentse studentenclubs wordt gezongen op cantussen en door de supporters van AA Gent voor en tijdens de wedstrijd. De tekst is opgesteld in het Gents dialect en hieronder weergegeven. Aan de oppervlakte is het een loflied op het vliegeren, maar het is niet mis te verstaan als een metafoor voor ontluikende seksualiteit.

Ik ben nie al te zot van 't spel
Maar 'k vange gere musschen
Marblen en toppen kan ik wel
Maar daarin ben ik nie fel
'k Zie tegenwoordig overal
En ook al in mijn straatje
Jongens schuppen op nen bal
Maar 'k spele 't liefst van al

Mee mijne vlieger

En zijne steert
Hij goot omhoge
't Es 't ziene weert
'k Geve maar klauwe
Op mijn gemak
'k Heb nog drei bollekens
In mijne zak

Mietje van de koolmarchant
Een meiske uit mijn straatje
Keurde mijne cervolant
En z' had er 't handje van
Want zo rap alsof de wind
Was z' aan 't spele mee mijn klauwe
En ze riep 't es 't spele weert
Want hij hee ne goeie steert

Ja, mijne vlieger ...
'k Heb nog twee bollekens
In mijne zak.

't Seef liet zijne vlieger op
Van 't soepe, 't soepe, 't soepe
Maar hij stuikt op zijne kop
En muile dat hij trok
Zijn spankoorde was veel te kort
En met zijn 't sietse klauwe
En daarbij was zijne steert
Geen chique toebak weert

Maar mijne vlieger
'k heb nog een bolleke
In mijne zak

Laatst op het Sint-Denijsplein
Mijne vlieger was aan 't zweve
d' Er kwam een wijf, een groot venijn
En ze zei 'dat mag niet zijn'
Hij hangt te veel in mijne weg
Ze begost er an te sleure

En op een twee drei pardaf
De koorde schoot er af

Hij was goon vliegen
Al mee de wind
'k Stonde te schrieme
'k Was maar een kind
Mijne bol klauwe
Die ging ne gang
Dat zal 'k omtauwe
Mijn leven lank

Bron: <http://muzikum.eu/nl/123-262-3458/walter-de-buck/t-vliegerke-song-tekst.html#ixzz3OVzvUstK>

Beluister het origineel, opgenomen door Marlene Dietrich in 1964:
<http://www.youtube.com/watch?v=T930RZxoY4U>

Hieronder het refrein. Ter verduidelijking: Schöneberg is een stadsdeel in hartje Berlijn. 'so üblich' betekent: 'zo de gewoonte'.

Das war in Schöneberg

Das war in Schöneberg im Monat Mai
in kleines Mädchen war auch dabei.
Das hat den Buben oft und gern geküßt
wie das in Schöneberg so üblich ist.

De Duitse origine van het Gentse liedje bij uitstek werd ontdekt door Marc Van Hecke, destijds geluidsman op de Gentse Feesten bij Sint - Jacobs. Die had de Gentse versie nog gehoord in Ledeberg in de jaren vijftig. Dat vernemen we uit een artikel van Karel van Keymeulen in *De Gentenaar* dat nu 15 jaar leden verscheen (2 september 2000). Je kan het samen met nog een en ander bekijken op de website van de Gentsche Sosseteit.

Onze vraag aan de lezers: weet er iemand iets meer over de tekstschrijver, vermoedelijk uit Ledeberg, al of niet Apollinaire Lienart?

Met dank aan Frank Odberg en Eddy Levis